«Жасыл даму» акционерлік қоғамы

Есеп

БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі туралы негіздемелік конвенциясы, Киото хаттамасы және Париж келісімі бойынша халықаралық келіссөздер процестеріне қатысу бойынша

Ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші органның 58-ші сессиясы (ҒТАБК)

2023 жылғы 5 маусым-15 маусым

Астана қ., 2023 жыл

КЕЛІСУ ПАРАҒЫ

Есеп

БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі туралы негіздемелік конвенциясы, Киото хаттамасы және Париж келісімі бойынша халықаралық келімсөздер процестеріне қатысу бойынша Ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші органның 58-ші (ҒТАБК)

№	Аты-жөні	Лауазымы	Қолы
1	Қабдолданов Нұржан Кеңесбайұлы	«Жасыл даму» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары, Басқарма мүшесі	
2	Тоқпаев Зуфар Ришатович	«Жасыл даму» АҚ Парниктік газдарды түгендеу департаментінің бас сарапшысы	
3	Қасенов Әлишер Аманжолұлы	«Жасыл даму» АҚ Модельдеу, талдау және болжау департаментінің бас сарапшысы	

Мазмұны **бет.**

***1.* З. Р. Тукаевтың ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші органның 58-ші сессиясына қатысуы туралы есебі (ВОКНТА)** **3**

1. Бейімделу **3**

2. Климаттық қаржыландыру **4**

3. Митигация **4**

4. Жаһандық қорытындылау (GST) **5**

5. Шығындар мен залал **5**

6. 6-бап **6**

7. Жапон тарапымен кездесу **6**

Конференция қорытындысы бойынша ұсыныстар **7**

***2.* Есеп Қасенова А.Ә. ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші органның 58-ші сессиясына қатысу бойынша (ҒТАБК).** **9**

1. Іссапар нәтижелері **10**

2. Келіссөздер процесі бойынша өткізілген сессиялар негізінде 2023 жылғы 15 маусымға қорытынды жобалары **13**

«Жасыл даму» АҚ парниктік газдарды түгендеу департаментінің бас менеджері Тоқпаев З.Р. Бонн қаласындағы БҰҰ-ның Климаттық конференциясына (SB-58) іссапар туралы есебі

Іссапар мерзімі: 04.06.2023 - 16.06.2023ж.

Іссапардың мақсаты: UNFCCC климаттық конференциясына қатысу (SB -58)

Іссапар нәтижелері:

Бонндағы климаттық конференция 2023 жылғы 5-15 маусым аралығында өтті. Сессия алдындағы кездесулер 30 мамыр мен 4 маусым аралығында өтті. Жүзеге асыру жөніндегі көмекші органның (ЖЖҚ) және SB-58 деп аталатын, SB-58 деп аталатын Ғылыми және техникалық кеңестер бойынша көмекші органының (ҒТАБК) 58-ші сессиясы алдағы Тараптар Конференциясының (COP 28) кезеңін белгілеуі керек еді (Дубай, БАӘ).

SB-58-ге 8 000-ға жуық қатысушы тіркелді, оның ішінде ел делегаттары, бақылаушы ұйымдардың делегаттары және БАҚ өкілдері бар. Бұл Бонн конференциясы үшін абсолютті рекорд. Гарри Вреулс (Нидерланды) - ҒТАБК және Набил Мунир (Пәкістан) – ЖЖҚ төрағасы.

Бонндағы конференцияда ұсынылған зерттеуге сәйкес, антропогендік жаһандық жылыну индустрияға дейінгі деңгеймен салыстырғанда 2013 жылдан 2022 жылға дейінгі онжылдықта 1,14 С шамасына жетті. Бонндағы конференцияда ұсынылған IPCC алтыншы бағалау есебіне сәйкес, антропогендік жаһандық жылыну соңғы онжылдықта индустрияға дейінгі деңгеймен салыстырғанда 1,14 С-қа жетті. Қалған көміртегі бюджеті, яғни. жаһандық жылыну 1,5°С-тан аспауы үшін атмосфераға шығарылуы мүмкін көмірқышқыл газының мөлшері айтарлықтай азайды және 2023 жылдың басында шамамен 250 миллиард тонна CO2 экв құрады.

Бонндағы БҰҰ-ның климаттық конференциясы БАӘ, Дубайда өтетін алдағы Тараптар конференциясының (COP 28) кезеңін белгіледі. Сондай-ақ жаһандық жылынуды өнеркәсіпке дейінгі деңгейден 1,5˚С төмен шектеудегі жетістіктерге шолу жасалады.

Жалпы, Бонндағы Конференция барысында Тараптар қиындықтарға тап болды, өйткені олар екі апталық сессияның соңғы күніне дейін келіссөздердің бастапқы күн тәртібін де келісе алмады. Дамушы елдер шығарындыларды азайту үшін қажетті қаржыландырудың қамтамасыз етілуіне үлкен наразылық білдірді және қаржыландыру мәселелерін күн тәртібіне жеке мәселе ретінде қоюды талап етті.

1. Климаттың өзгеруіне бейімделу

Климат әсерлеріне бейімделу SB-58 келіссөздерінің негізгі құрамдас бөліктерінің бірі болды, әсіресе Бейімделудің жаһандық мақсатын (GGA) нақтылау прогресіне қатысты.

Бейімделу дамушы елдер үшін бұрыннан басымдық болып келеді, өйткені бұл елдер климаттық өзгерістердің ең нашар әсерлеріне тап болған елдердің қатарында және көбінесе олармен күресуге дайын емес.

Бейімделуге қатысты басқа да негізгі бағыттар бойынша келіссөздер жүргізілді, атап айтқанда Бейімдеу комитеті, Найроби жұмыс бағдарламасы және Ұлттық бейімделу жоспарлары (NAP).

Бейімдеу Париж келісімінің негізгі элементі ретінде белгіленгенімен, бірқатар негізгі мәселелер бейімделу күш-жігерін, әсіресе қаржыландыруды тежейді, онда ол жұмсартудан артта қалады.

GGA-дан басқа, бейімделудің басқа элементтері әдетте еш қиындықсыз дамыды. Келіссөздер Найроби жұмыс бағдарламасының бір бөлігі болды, ол елдер бетпе-бет келетін бейімделу әрекеттеріндегі олқылықтарды жоюға бағытталған және қазіргі уақытта келесі жылы Бонндағы келіссөздерді күтуде жабық.

Бейімделудің ұлттық жоспарлары SB-58 күн тәртібіндегі жаңа мәселе ретінде ұсынылып, мәселесіз қабылданды. Бейресми консультациялар барысындағы талқылаулар дамушы елдердің ұлттық бейімделу жоспарларын іске асырудың техникалық мәселелеріне арналды. 40 ел Ұлттық бейімделу жоспарын аяқтап үлгерді және 100-ге жуық ел онымен жұмыс істеуде.

2. Климаттық қаржыландыру

Конференциядағы келіссөздердің көпшілігі тікелей қаржыға қатысты болмады. Дегенмен, БҰҰ-ның климаттық келіссөздерінде әрқашан болғандай, іс-шараның барлық аспектілерінде ақша болды.

2025 жылдан кейінгі климаттық қаржыландырудың жаңа мақсаты дамушы елдерге шығарындыларын азайту және климаттық қауіптерге төзімділігін арттыру үшін қаражат беру үшін әзірленуде.

Бұл жаңа ұжымдық сандық мақсат Париж келісімімен бекітілген және 2024 жылы COP-29-да келісілуі керек. Дегенмен, Бонндағы бұл талқылаулар тек техникалық сипатта болды.

Дамыған елдер дамушы елдерді қаржыландырудың 2020 жылға арналған мақсатына әлі де жеткен жоқ және олар осы жылы оған қол жеткіземіз деп күтсе де, олардың сәтсіздігі Тараптар арасындағы елеулі сенімсіздікке ықпал етті.

Бонндағы көптеген делегаттар климаттың өзгеруімен күресу үшін жеткілікті қаржыландырудың болмауы жұмысты кейінге қалдырады деп есептеді. Шынында да, пікірлес дамушы елдер (LMDC) тобының қосымша қаржылық талқылаулар туралы өтінішіне қатысты күн тәртібіндегі дау бүкіл конференцияны тоқтата жаздады.

3. Жеңілдету (митигация)

Бонндағы даудың негізгі бағыттарының бірі күн тәртібіне

Бонндағы келіспеушіліктің негізгі бағыттарының бірі Шарм-эль-Шейх жеңілдету жөніндегі жұмыс бағдарламасын күн тәртібіне енгізу болды.

Салдарларды азайту жөніндегі мақсаттарды және оларды іске асыруды жедел кеңейтуге бағытталған Салдарларды азайту жөніндегі жұмыс бағдарламасы 2021 жылдың қарашасында COP-26-да құрылды, қазіргі уақытта климаттың жаһандық мақсаттарына қол жеткізу үшін елдердің ұжымдық күш-жігері жеткіліксіз.

2022 жылдың қарашасында өткен COP-27 отырысында Тараптар салдарларды азайту жөніндегі жұмыс бағдарламасын дереу бастау керек деп келісті.

Тараптарға, бақылаушыларға және басқа да мүдделі Тараптарға 2023 жылдың 1 наурызына дейін жеңілдету (митигация) қатысты мүмкіндіктер, үздік тәжірибелер, шешімдер, қиындықтар мен кедергілер туралы өз пікірлерін ұсыну ұсынылды.

Швеция ЕО атынан жеңілдету (митигация) жөніндегі жұмыс бағдарламасын Бонндағы күн тәртібіне ресми түрде қосуды сұрады. Бұл диалог жаңартылатын энергия көздерін, энергия тиімділігін және электр желілерін талқылады, бірақ ең бастысы, қазба отындарын кезең-кезеңімен жою емес, әділетті көшу.

SBSTA төрағасы Гарри Вреулс (Нидерланды) және SBI төрағасы Набил Мунир (Пәкістан) бірге екі органның алғашқы пленарлық отырыстарын шақырған кезде, олар ауқымды консультацияларға қарамастан, күн тәртібі бойынша консенсусқа қол жеткізілмегенін хабарлады. Сондықтан алдын ала күн тәртібінің негізінде жұмыс басталып, одан әрі ықпалды азайту элементтері бойынша кеңестер жүргізілді.

7 маусымда Боливия пікірлес дамушы елдер (LMDC) атынан «Париж келісімінің 4.5-бабына сәйкес дамыған елдер Тараптарының қаржылық қолдауын жедел арттыру » туралы қосымша күн тәртібіндегі мәселені қосу туралы өтініш берді. .

Жеңілдету (митигация) өмірлік маңызды деп танылғанымен, климаттың өзгеруін жеңілдету шараларының экономикалық құны көптеген дамушы елдер үшін айтарлықтай ауыртпалық болуы мүмкін, ал көптеген адамдар үшін қаржыландыру қазірдің өзінде проблема болып табылады.

Осылайша, кейінірек басқа дамушы елдер жария түрде қолдаған Боливия қаржылық қолдау мәселелерінсіз күн тәртібіне жеңілдетуді (митигацию) енгізуді қабылдай алмайтынын мәлімдеді.

Бұл тығырыққа тірелді, өйткені көпшілік күн тәртібі мүлде қабылданбайды деп аландап, екі аптада атқарылған жұмыстардың барлығы есепке алынбай қалу қаупі төнді.

Сайып келгенде, жеңілдету (митигация) жөніндегі жұмыс бағдарламасы және ұсынылған қаржылық қолдау мәселесі күн тәртібінен алынып тасталды, төрағалар осы мәселе бойынша Боннда атқарылған жұмысты көрсететін бейресми нота беруі керек еді.

4. Жаһандық қорытынды (GST)

Global Stocktake – бұл елдерге және мүдделі тараптарға Климаттың өзгеруі жөніндегі Париж келісімінің мақсаттарына қай жерде бірлесіп қол жеткізіп жатқанын және қай жерде жоқ екенін көруге мүмкіндік беретін процесс.

БАӘ-дегі COP-28 бірінші жаһандық қор жинауды (GST) өткізеді, ол климаттың өзгеруімен күресу кезінде әлемнің қай жерде екенін, қайда бару керектігін және оған қалай жетуге болатынын көрсетеді.

GST Париж келісімінің орталық бөлігі болып табылады, ол елдер жаһандық жылынуды шектеу үшін қажетті амбицияларды құра алатындай ұлттық климаттық міндеттемелердің келесі раунды туралы хабарлауға арналған.

Қазіргі уақытта көптеген елдер өз мақсаттарына қол жеткізе алмайтыны белгілі және бұл мақсаттардың өзі 1,5 ° С жылынуды шектеу үшін жеткіліксіз.

Бірінші GST диалогы 2022 жылдың маусымында Бонн келіссөздерінде, екіншісі 2022 жылдың қарашасында Мысырдағы COP 27-де, үшіншісі осы маусымда Бонн қаласында өтті.

Қорытынды пленарлық отырыста Тараптар, соның ішінде Австралия да маңызды мәселеге – дамыған елдердің тарихи жауапкершілігіне тоқталды.

Австралия мәлімдемесінде:

«Біз Париж келісіміне сәйкес дамыған елдер шығарындыларды қысқарту бойынша абсолютті мақсаттарды белгілей отырып, жетекшілік ететінін мойындаймыз. Біз экономикамызды қазбалы отынға балама болмаған кезде және парниктік газдар шығарындыларының зияны және климаттың өзгеруін халықаралық мәселе ретінде шешу қажеттілігі туралы ғылыми түсінік немесе көпжақты консенсус аз болған кезде дамыттық».

5. Жоғалту және зияндар

Қазір БҰҰ-ның климаттық келіссөздеріне қатысатын көптеген елдер үшін жоғалтулар мен зияндар ең маңызды мәселе болып табылады. Жоғалту мен залал климаттың өзгеруінің адамдар өлімінен бастап өмір сүру құралдарының жоғалуы мен үйлердің зақымдануына дейін адамдарға қатты әсер етіп жатқанын білдіреді.

Жоғалтулар мен зақымдар климаттың тікелей әсерінен, мысалы, ауа райының неғұрлым қарқынды және жиі болатын экстремалды құбылыстарынан, сондай-ақ теңіз деңгейінің көтерілуінен және мұздықтардың еруінен туындауы мүмкін.

COP-27 кезінде климаттық апаттардан зардап шеккендерге қолдау көрсету үшін өтемақы және залал қоры құрылды. Бұл дамушы елдердің жеңісі ретінде қарастырылды. Қазір келіссөздер жүріп жатыр, бұл қордың қаржысы қайдан келеді, қалай бөлінеді, кімге түседі.

Зерттеулер 2030 жылға қарай дауыл мен теңіз деңгейінің көтерілуі сияқты климатқа байланысты табиғи апаттар дамушы елдерге жылына кемінде 400 миллиард доллар шығын әкелетінін болжайды.

Өтемақы және залал туралы COP-27 шешімі қордың өзін де, соған байланысты әрекеттерді қолдау үшін қаржыландырудың басқа тетіктерін де әзірлеу үшін өтпелі комитет құруды талап етті.

Комитет өзінің бірінші отырысын наурыз айында Мысырдың Луксор қаласында, ал екінші отырысын келіссөздер басталар алдында Бонн қаласында өткізді. Дамыған елдер

қордың өзінен тыс қаржыландыру тетіктеріне назар аударғысы келеді. Бұрын COP-27 аясында АҚШ пен ЕО қорына балама ретінде қолдау тапқан бұл «шешімдер мозаикасы» тәсілі көпжақты даму банктерінің, сақтандыру схемаларының және гуманитарлық ұйымдардың қаржыландыруын қамтуы мүмкін.

Дамушы елдер, керісінше, өтемақы қоры UNFCCC-тің жұмыс істейтін ұйымы ретінде құрылуын қалады, ол дамыған елдердің жарналары есебінен қаржыландырылады және несие емес, гранттар береді.

Сондай-ақ бұл ақшаны авиацияға, кемеге немесе қазба отынға салынатын салықтар сияқты жаңа қаржыландыру көздерімен толықтыру туралы пікірталастар бар.

6. 6-бап

Париж келісімінің 6-бабы халықаралық көміртегі нарықтарына және елдер өздерінің климаттық мақсаттарына жету үшін пайдалана алатын басқа да бірлескен тәсілдерге қатысты.

Бұл тақырып бойынша келіссөздер қазір техникалық кезеңге өтті. Боннның нәтижесі негізінен процедуралық болып қалды, қорытындылар одан әрі жұмысты және Тараптардың ұсыныстарын талап етті.

Боннда талқыланған мәселелердің қатарында несиелік сауданың ашықтығы және Тараптар несиелерді сатқаннан кейін оларды беру туралы өз пікірін өзгерте ала ма деген сұрақтар болды. Бұл екі мәселе де өткен жылы COP-27-де талқыланған болатын.

6.4-бап Қадағалау органы жаңа халықаралық көміртегі нарығының ережелерін белгілеу үшін құрылды, ол 2024 жылы жұмыс істей бастайды және ескі Таза даму механизмі (CDM) нарығын ауыстырады. Билік Бонндағы негізгі келіссөздерден бір апта бұрын бесінші отырысын өткізді.

Бұл орган даулы мәселелер бойынша бірқатар ұсыныстар әзірлеуі керек. Оларға жоба генерациялай алатын несиелер санын есептеу әдістемелері және егер несиелер сатып алынбаса, шығарындылардың «базалық деңгейі» қандай болатынын қамтиды.

Талқылауға арналған тағы бір тақырып көміртегі секвестрінің осы жүйеге кіре ме, жоқ па. Жер үсті де, жасанды раковиналар да қарастырылады ма деген сұрақтар туындайды, әсіресе кейбір раковина жобаларында «тұрақтылықтың» жоқтығын ескере отырып, мысалы, атмосферадан CO_2 сіңіру үшін отырғызылған ағаштар өртте жанып кетсе.

Дамыған елдердің дамушы елдерге климатты қаржыландыру бойынша міндеттемелерін орындамауының аясында кейбір елдер, мысалы, АҚШ, қаржыландыру тапшылығын шешу ретінде көміртегі нарығын алға тартты.

7. Жапон партиясымен кездесу

2023 жылдың 15 маусымында SB-58 кезінде олар Жапон партиясымен кездесуге қатысты.

Жапониядан түрлі ведомстволардың өкілдері қатысты.

Бірлескен Несиелік Бағдарлама (JCM) (1-сурет) карбонсыздандырудың озық технологияларын, өнімдерін, жүйелерін, қызметтерін және инфрақұрылымын таратуға, сондай-ақ салдарларды азайту шараларын жүзеге асыруға ықпал етеді және серіктес елдердің тұрақты дамуына ықпал етеді.

Ол Жапонияның парниктік газдар шығарындыларын азайтуға немесе сіңіруге қосқан үлесін сандық түрде көрсетеді, ал Жапония оларды УДК-ге жету үшін ішінара пайдаланады. БКМ парниктік газдар шығарындыларын азайту немесе жою бойынша жаһандық іс-әрекетке үлес қосу арқылы UNFCCC түпкілікті мақсатына ықпал етеді.

Келіссөздер барысында ҚОҚМ атынан Қазақстан тарапының парниктік газдар шығарындыларын азайту/жұту бойынша әртүрлі жобаларға және екі Тарап келісілген меморандум мәтінінің соңғы нұсқасына мүмкіндігінше қысқа мерзімде қол қоюға мүдделілігі білдірді.

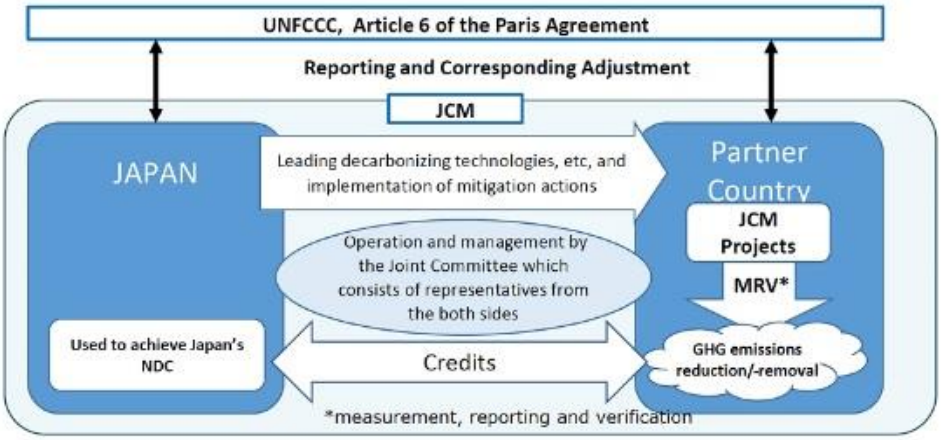

1-сурет Жапония мен қабылдаушы ел арасындағы JCM диаграммасы

Бонн сессиясы Тараптардың COP-28 шеңберіндегі жұмысты жалғастыру үшін негіз болатын «бейресми ноталар» сериясын жіберуге келісуімен аяқталды.

Желтоқсан айында COP-28-ді қабылдауы тиіс БАӘ қазба отындарының ірі өндірушісі мәртебесіне және атап айтқанда, мұнай компаниясының бас атқарушы директоры ретіндегі COP президентінің рөліне байланысты тексерілуде.

Ұсыныстар

Тұтастай алғанда, Бонндағы Конференцияның техникалық сипаттағы көбірек екенін, маңызды саяси және стратегиялық шешімдер бұл жерде қабылданбайтынын, Конференцияның мәні бойынша БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі жөніндегі негіздемелік конвенциясына қатысушылардың күзгі конференциясына дайындық болып табылатынын атап өткен жөн.

Консультациялардың бір бөлігі Климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық топтың келесі Бағалау есебінің мазмұны мен сенімділігіне, парниктік газдар шығарындылары туралы есеп берудің техникалық мәселелеріне, басқалары климатты қаржыландыру мәселелеріне және т.б. қатысты. Дегенмен, Конференцияның алаңдарында өткен талқылаулар негізінде келесі ұсыныстарды жасауға болады:

1. Бейімделудің ұлттық жоспарын әзірлеу бойынша жұмысты жандандыру, 40-қа жуық ел жоспарларын орындап үлгерді, ал 100-і әлі де даму үстінде.
2. Орталық Азия елдерімен ортақ келіссөздер ұстанымын қалыптастыру бойынша жұмысты жеделдету. Әдетте, Біріккен Ұлттар Ұйымының Климаттың өзгеруі жөніндегі негіздемелік конвенциясының Тараптар Конференцияларындағы елдер топтарының ұстанымы қазір бір елдің ұстанымынан әлдеқайда салмақты және беделді болып көрінеді.
3. БАӘ-дегі COP -28 көрмесінде жергілікті экожүйелердің осалдығын және Қазақстанның климаттың өзгеруімен күресудегі күш-жігерін көрсететін әртүрлі ақпараттық контенті бар жоғары сапалы павильон ұйымдастыру керек.
4. Климаттық қаржыландыру мәселелерін шешудегі дамушы елдердің жалпы бағытын және дамыған елдердің осы қаржыны қамтамасыз ету міндеттемесін қолдау.
5. Біріккен Ұлттар Ұйымының Климаттың өзгеруі жөніндегі негіздемелік конвенциясының жұмыс істейтін ұйымы ретінде, дамыған елдердің жарналары есебінен қаржыландырылатын Жоғалған және Зақымдану қоры құрылатын және несие емес, гранттар беретін дамушы елдердің ұстанымын қолдау.
6. Жапониямен «Бірлескен несие механизмін» (JCM) іс жүзінде жүзеге асыруға көшу. Біздің ойымызша, бұл өзара тиімді ынтымақтастық және жаңа жаңартылатын энергия көздерін салу тұрғысынан да технологиялық жағынан да, парниктік газдар

шығарындыларын азайту жағынан да (елдегі көміртегі несиелерінің бір бөлігін қалдыру кезінде) көмектесе алады.

7. Әсер ету мәселелеріне және климатқа қатысты жаңа міндеттемелерге сақтықпен қарау үшін дамыған елдер осы бағытта біршама қысым көрсетіп, климаттық қаржыландыру мәселелерін екінші кезекке қоюда.

«Жасыл даму» АҚ бас менеджері З. Токпаев 22.06.2023 ж

Есеп

ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші органның (ҒТАБК) 58-ші сессиясына қатысу бойынша

Қасенов Әлішер Аманжол - "Жасыл даму"АҚ модельдеу, талдау және даму департаментінің бас менеджері

Іссапар кезеңі: 4 маусым-16 маусым 2023 ж

Бұл есеп № 13 13.03.2022 шарттағы техникалық сипаттамасының 2.1 іс-шарасына сәйкес әзірленді.

Мен 5 маусымнан 15 маусымға дейін Қазақстан Республикасының ресми делегациясы құрамында ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші органның (ҒТАБК) 58-ші сессиясының жұмысына ұлттық сарапшы ретінде қатыстым.

ҒТАБК келесі іс-шараларды қамтиды:

- Сессияның ашылуы;
- Ұйымдастыру мәселелері;
- Күн тәртібін бекіту;
- Сессия жұмысын ұйымдастыру;
- Төрағадан басқа лауазымды тұлғаларды сайлау;
- Міндетті іс-шаралар;
- Найробидің климаттың өзгеруіне әсер ету, осалдық және бейімделу бойынша жұмыс бағдарламасын талқылау;
- Бейімделу комитеті жұмысының барысына, тиімділігіне және нәтижелілігіне шолу;
- Глазго-Шарм-эш-Шейх бағдарламасын 7/CMA шешімінде айтылған Жаһандық бейімделу мақсаты бойынша талқылау.3;
- Варшава халықаралық климаттың өзгеруіне байланысты шығындар мен залалдар механизмі шеңберіндегі Сантьяго желісіне қатысты мәселелерді талқылау;
- Зерттеу мәселелерін талқылау және жүйелі бақылау;
- Париж келісіміне сәйкес жаһандық талдауға қатысты мәселелерді талқылау;
- 1/CMA шешімінің тиісті тармақтарында аталған әділ өтпелі жолдар бойынша жұмыс бағдарламасын талқылау.4;
- Ауыл шаруашылығы және азық-түлік қауіпсіздігі саласындағы Климаттық шараларды іске асыру жөніндегі Шарм-эш-Шейх бірлескен жұмысының мәселелері бойынша талқылау;
- Конвенцияға, Киото хаттамасына және Париж келісіміне сәйкес ден қою шараларын жүзеге асыруға ықпал ету жөніндегі форумға қатысты мәселелерді талқылау;
- Конвенция шеңберінде методологиялық мәселелерді талқылау;
- Парниктік газдар туралы деректерді беру интерфейсін талқылау;
- Халықаралық авиация және теңіз тасымалы үшін пайдаланылатын отын шығарындыларын талқылау;
- Париж келісімінің 6-бабының 2-тармағында және 2/CMA шешімінде айтылған бірлескен тәсілдер бойынша нұсқаулықты әзірлеу.3;

- Париж келісімінің 6-бабының 4-тармағында белгіленген және 3/CMA шешімінде айтылған механизмнің ережелерін, шарттары мен процедураларын талқылау.3;
- Париж келісімінің 6-бабының 8-тармағында және 4/CMA шешімінде айтылған нарықтық емес тәсілдер шеңберінде жұмыс бағдарламасын талқылау.3;
- Басқа халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық;
- Конвенцияға I Қосымшаға енгізілген Тараптардың парниктік газдар кадастрларына Техникалық шолу туралы жыл сайынғы баяндама;
- Шарм-эш-Шейхтің жұмсарту мақсаттарына шолу және іске асыру бағдарламасы;
- Басқа сұрақтар;
- Сессияның жабылуы және ол туралы есеп

1. Іссапар нәтижелері.

Бонн климатының өзгеруі конференциясы 1,5˚С немесе 2˚С Цельсий мақсаттарына жету үшін парниктік газдар шығарындыларын азайту жөніндегі міндеттемелерді ескере отырып, дамыған және дамушы елдердің даму бағытын түзету мүмкіндігі ретінде ойластырылған.

Температураның өсуін тежеу бойынша ағымдағы жаһандық күш-жігер жеткіліксіз екенін ескере отырып, температураның 1,5 немесе 2˚С Цельсий шегінде көтерілуін тежеу үшін климаттың өзгеруіне қарсы шараларды ауқымды және дереу арттыру қажет. Бонн алға қойылған мақсаттарға тезірек жету үшін елдер арасындағы келіссөздер процесінің тірегі болады деп жоспарланған болатын.

ВОКНТТЫҢ 58-ші сессиясына қатысуға кірген кезде келіссөздер процесі дамыған елдердің міндеттемелерін қабылдау және жаңа технологияларды ұсынумен бірге дамушы елдер үшін қаражат бөлу жөніндегі бірыңғай саясаттың болмауына байланысты жеткілікті нәтижелі болмады. Сонымен бірге, климаттың өзгеруіне байланысты емес белсенді саяси ұстанымды келіссөздер барысында Ресей Федерациясы мен Украина сияқты елдер білдірді. Сондай-ақ, өткізілетін сессияларды неғұрлым ауқымды қамту үшін климаттың өзгеруі жөніндегі Болашақ келіссөздер процестерінде Қазақстан Республикасының делегациясын кеңейту ұсынылады.

Конференция қорытындысы бойынша ұсыныстар

1) Орталық Азияның бүкіл өңірі атынан келіссөздер процесі бойынша позиция құру.

Конвенцияның және оған Киото хаттамасының әрбір Тарабы Конвенция органдарының сессияларында өз үкіметінің атынан келіссөздер жүргізуге және ұсынуға уәкілеттік берілген бір немесе бірнеше лауазымды адамдардан тұратын Ұлттық делегациямен ұсынылған.

Біріккен Ұлттар Ұйымының дәстүріне сүйене отырып, тараптар негізінен бюроларды сайлау мақсатында бес аймақтық топқа біріктірілді, атап айтқанда: Африка мемлекеттері, Азия мемлекеттері, Шығыс Еуропа мемлекеттері, Латын Америкасы және Кариб бассейні мемлекеттері, сондай-ақ Батыс Еуропа және басқа мемлекеттер ("басқа мемлекеттерге" Австралия, Канада, Исландия, Жаңа Зеландия, Норвегия, Швейцария және Америка Құрама Штаттары, бірақ Азия тобына кіретін Жапония емес).

Алайда, бес аймақтық топ әдетте Тараптардың маңызды мүдделерін білдіру үшін пайдаланылмайды және климаттық келіссөздер үшін бірнеше басқа топтар маңыздырақ.

Дамушы елдер болып табылатын Тараптар келіссөздерде жалпы ұстанымдарды қалыптастыру үшін әдетте 77 (G77) тобы арқылы жұмыс істейді. 77-топ 1964 жылы БҰҰ-ның сауда және даму конференциясы (ЮНКТАД) аясында құрылды және қазіргі уақытта БҰҰ-ның бүкіл жүйесінде жұмыс істейді. 2014 жылдың мамыр айындағы жағдай бойынша

топта 135 мүше және бір (1) бақылаушы тарап бар. Нью-Йорктегі G77-ге төрағалық ететін Партия (ол жыл сайын ауысады) G77 және жалпы Қытай атынан жиі сөйлейді. Дегенмен, G-77 және Қытай климаттың өзгеруі бойынша әртүрлі мүдделері бар гетерогенді топ болғандықтан, дамушы елдер болып табылатын жекелеген тараптар да пікірталасқа қатысады, мысалы, G-77 ішіндегі топтар, мысалы, Африка Тобы, шағын аралдық дамушы мемлекеттер және аз дамыған елдер тобы.

Ұсыныс ретінде Орталық-Азия өңірі елдерімен келіссөздер үдерістеріндегі позиция мәселелерінде топта жұмысты күшейту керек. Өйткені, бір өңірдегі елдер тобының атынан айтылған ұстаным неғұрлым байсалды, ойластырылған көрінеді және өңірдің барлық нюанстарын ескереді.

2) Дубайда COP-28 қарсаңында Талқылауға арналған жаңа тақырыптар

Тараптардың болашақ конференциясының (бұдан әрі – КЖ) бағдарламасында консультациялар барысында мүдделі тараптар көтерген секторлар мен тақырыптар, соның ішінде КЖ күн тәртібіне жыл сайын енгізілуі тиіс тақырыптар, сондай-ақ денсаулық сақтау, сауда және төтенше көмек, қалпына келтіру және бейбітшілік сияқты жаңа, маңызды тақырыптар қамтылатын болады.

Жоғарыда ұсынылған жаңа тақырыптардың бір бөлігі қазақстандық делегация үшін олардың өзектілігіне байланысты үлкен қызығушылық тудыруы мүмкін.

Сурет-1. Дубайдағы екі апталық COP-28 бағдарламасының тақырыптары

Жаһандық талдау (GST) немесе жаһандық қорытындылау

2015 жылғы Париж келісіміне сәйкес, GST-бұл ашық түрде және тараптан тыс мүдделі тараптардың қатысуымен жүзеге асырылатын Тараптар басқаратын процесс, бұл елдерге және басқа мүдделі тараптарға Париж келісімінің мақсаттарына жету жолында қай жерде және қай жерде табысқа жетіп жатқанын көруге мүмкіндік береді. Париж келісімінде GST 2023 жылдан бастап әр бес жыл сайын өткізілуі керек делінген. ҒТАБК шеңберінде елдер жаһандық түгендеу есебі немесе GST бойынша техникалық пікірталастардың үшінші және соңғы раундын аяқтай алды. GST шеңберіндегі кездесу COP28, Дубайдағы климат конференциясында өтеді деп жоспарланған. Техникалық талқылаулар қорытындылау жаттығуына қосылуы керек элементтердің қысқаша негізін құруға әкелді. Осыған қарамастан, дамыған және дамушы елдер арасында бірнеше рет даулар туындады, негізінен дамыған елдердің қаржысы мен тарихи жауапкершілігіне байланысты ережелер.

GST-тен басқа, Глазгодағы COP 26-да 2021 жылы климаттық іс-қимылдың тағы бір механизмі жасалды. Жеңілдететін жұмыс бағдарламасы (Mitigation Work бағдарламасы немесе MWP) деп аталады, бұл тек шығарындыларды азайтуға бағытталған уақытша төтенше жағдай. Климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық топ 1,5˚C жету үмітін сақтау үшін жаһандық шығарындылар 2030 жылға қарай 2019 жылғы деңгейден 43% - ға төмендеуі керек дейді. Қазіргі уақытта шығарындылар өсуде және 2021 жылы 2019 жылғы деңгейден жоғары болды.

MWP шеңберіндегі пікірталастар дамушы елдерден дамыған елдер ретінде әлі де қолайлы қаржылық жағдайлар мен технологияларды беруді ұсынбаған кезде климат саласындағы әрекеттерін күшейтуді сұрағаны туралы айтқаннан кейін қиындықтарға тап болды. Дамушы елдердің көпшілігі қолма-қол ақша және технологиялар трансферті түрінде халықаралық қолдау көрсетілсе, олар белсенді әрекет ете алатынын айтты. Осы өтінішке климаттың өзгеруіне байланысты кейінге қалдыруды жеңілдету үшін қаржыландыруды ұлғайту үшін Қазақстан Республикасына қосылу талап етіледі.

Дамыған елдер ақша аударымдары мен технологияларды беру арқылы дамушы елдердің климаттың өзгеруі жөніндегі іс-қимыл жоспарларын іске асыруды қолдауға міндетті. Бірақ, барлық дамушы елдер қазіргі уақытта қаржылық қолдау жеткіліксіз екендігімен келіседі.

2. Келіссөздер процесі бойынша өткізілген сессиялар негізінде 2023 жылғы 15 маусымға қорытынды жобалары

Париж келісіміне сәйкес жаһандық қорытындылауға байланысты мәселелер

Төрағa ұсынған қорытындылар жобасы

1. Ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беруге арналған көмекші орган (ҒТАБК) және іске асыру жөніндегі көмекші орган (ЖЖҚ) Париж келісімінің міндеті мен ұзақ мерзімді мақсаттарына қол жеткізу үшін жаһандық қорытындылаудың маңыздылығын атап өтті.

2. ҒТАБК мен ЖЖҚ үшінші және қорытынды диалог кеңесін өткізгені үшін жаһандық қорытынды шығару шеңберінде техникалық диалогтың тең үйлестірушілеріне, сондай-ақ үйлестірушілерге, қатысушы сарапшыларға, Тараптар болып табылмайтын тараптар мен мүдделі топтарға олардың осы кеңеске қосқан үлесі мен қатысқаны үшін ризашылықтарын білдірді.

3. ҒТАБК мен ЖЖҚ сонымен қатар техникалық диалогтың екінші кеңесі туралы қысқаша баяндаманы дайындағаны үшін және 2023 жылғы 12 сәуірде өткен осы баяндама бойынша бейресми консультацияларды және 2023 жылғы 10 мамырда өткен диалогтың үшінші кеңесі туралы ақпараттық жазба бойынша бейресми консультацияларды ұйымдастырғаны үшін техникалық диалогтың тең үйлестірушілеріне ризашылықтарын білдірді.

4. ҒТАБК мен ЖЖҚ техникалық диалогтың тең үйлестірушілерінен 2023 жылғы 15 тамызға дейін техникалық диалогтың үшінші отырысы туралы қысқаша баяндама және 2023 жылғы 8 қыркүйекке дейін нақты жалпылама баяндама дайындауды сұрады.

5. ҒТАБК мен ЖЖҚ 2023 жылғы 27-28 сәуірде Бірінші жаһандық қорытындылау нәтижелерінің құрамдас бөлігін қарауға дайындық бойынша аралас форматтағы консультациялар өткізгені үшін өз төрағаларына ризашылықтарын білдірді және өткізілген бай пікірталастарды құптады. Олар өткізілген консультациялар туралы қысқаша баяндаманы назарға алды.

6. ҒТАБК мен ЖЖҚ 2023 жылғы 13 Маусымда 19/CMA.1 шешімінің 33-тармағында аталған жоғары деңгейдегі Комитет ұсынған ақпаратты назарға алды оның жоғары деңгейдегі іс-шараларын жоспарлау туралы жаңартылған ақпарат және жоғары деңгейдегі комитетті тараптар мен мүдделі тараптарды өз қызметіне тартуды жалғастыруға шақырды.

7. ҒТАБК мен ЖЖҚ Париж келісімі (КС) Тараптарының кеңесі ретінде әрекет ететін Тараптар Конференциясы оның бесінші сессиясында (2023 жылғы қараша-желтоқсан) қабылдауы тиіс жаһандық қорытынды шығару туралы шешім құрылымының болжамды жобасы бойынша пікір алмасуды назарға алды және нәтижелер компонентін қарау бойынша өз жұмысын жеделдету туралы шешім қабылдады. Олар күн тәртібінің осы тармағы бойынша байланыс тобының тең төрағаларының бейресми жазбасында қамтылған жаһандық қорытындылау туралы КС 5 шешімінің құрылымының шамамен жобасын назарға алды.

8. ҒТАБК мен ЖЖҚ өз төрағаларына 2023 жылдың қазан айында өтетін сессияаралық күндізгі жұмыс кеңесін ұйымдастырғаны үшін, жаһандық қорытындылау бойынша бірлескен байланыс тобының жұмысында пайдаланылатын бірінші жаһандық қорытындылау нәтижелерінің құрамдас бөлігін қарау үшін элементтерді әзірлеу мақсатында алғыс білдірді. Бұдан басқа, олар: A) тараптар мен тараптар болып табылмайтын мүдделі топтарға жоғарыда 7-тармақта айтылған бейресми жазбаны назарға ала отырып, ұсынымдар үшін портал арқылы нәтижелер құрамдас бөлігін қарау үшін элементтер бойынша өз пікірлерін ұсынуды ұсынды; b) хатшылықтан көмекші органдар төрағаларының басшылығымен ұсыныстарды дайындауды сұрады жоғарыда 8 a)

тармағында аталған ұсыныстар бойынша жалпылама баяндама және оны жұмыс кеңесі басталардан үш апта бұрын БҰҰДБ веб-сайтында орналастырсын.

9. ҒТАБК мен ЖЖҚ сонымен қатар тараптар мен тарап емес мүдделі топтарды тиісті жағдайларда жергілікті, ұлттық, аймақтық және халықаралық деңгейде жаһандық қорытындылауды қолдау үшін іс-шаралар өткізуге шақырды.

10. ҒТАБК мен ЖЖҚ Тараптарды осы тұжырымдарда көзделген және бірінші жаһандық қорытындыларды қамту саласына жататын қызметті уақтылы жүзеге асыру үшін ерікті жарналар енгізуге тағы да шақырды.

Конвенцияға, Киото хаттамасына және Париж келісіміне қызмет көрсететін ден қою шараларын жүзеге асыруға ықпал ету жөніндегі форумға байланысты мәселелер

Төраға ұсынған қорытындылар жобасы

1. Ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші орган (ҒТАБК) және жүзеге асыру жөніндегі көмекші орган (ЖЖК) осы сессияларда ден қою шараларын жүзеге асырудың әсері жөніндегі форум кеңесін шақырды.

2. (ҒТАБК) мен (ЖЖК) форумның елдердің бастамасы бойынша жүзеге асырылатын экономиканы әділ көшу және әртараптандыру стратегияларына арналған сессиялық жұмыс кеңесін құптап, проблемалар мен мүмкіндіктерге баса назар аударып, сарапшыларға осы жұмыс кеңесінің жұмысына қосқан үлестері үшін алғыстарын білдірді.

3. (ҒТАБК) мен (ЖЖК)

А) форумның жұмыс жоспарына және оның Катовицкий сарапшылар комитетіне ден қою шараларын жүзеге асыруға ықпал ету жөніндегі Орта мерзімді шолуды қарауды жалғастырды.

В) форумның 3 функциясына, жұмыс бағдарламасына және жұмыс тәртібіне шолу жасау үшін пікірлер мен басшылық сұрақтарды талқылады.

4. 4. (ҒТАБК) мен (ЖЖК) бұл мәселені ВО 59–да (2023 жылғы қараша-желтоқсан) қарауды жалғастыру туралы шешім қабылдады.

Зерттеулер және жүйелі бақылау

Төраға ұсынған қорытындылар жобасы

Қосымша

Ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін көмекші органның ұсынысы

Көмекші орган өзінің елу сегізінші сессиясында ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беру үшін Париж келісімі Тараптарының кеңесі ретінде әрекет ететін Тараптар Конференциясының бесінші сессиясында (2023 жылғы қараша–желтоқсан)қарауы және қабылдауы үшін келесі шешім жобасын ұсынды:

Шешім жобасы - /CMA.5

Климаттың өзгеруі жөніндегі Үкіметаралық топты бағалау туралы алтыншы есеп

Тараптар кеңесі ретінде әрекет ететін Тараптар Конференциясы

Париж келісімі,

6/CP шешімдеріне сілтеме жасау.1, 6/CP.2, 25/CP.7, 5/CP.13 және 12 / CP.20,

1. климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық сарапшылар тобын бағалау туралы Алтыншы баяндаманы құптайды және бағалаудың алтыншы циклі шеңберінде баяндамаларды дайындауға қатысқандарға, олардың тамаша жұмысы және пандемиядан

туындаған төтенше жағдайларда жұмысты жалғастыруға міндеттемесі үшін ризашылығы мен алғысын білдіреді;

2. бағалау туралы Алтыншы есеп климаттың өзгеруін жан-жақты және негізделген бағалау болып табылатынын, бесінші бағалау есебіне қарағанда, кешенді ғылыми, техникалық және әлеуметтік-экономикалық ақпарат беретін алдыңғы бағалау циклдарымен салыстырғанда кеңірек қамтылғанын атап өтеді;

3. ғылыми қауымдастықты климаттың өзгеруі туралы ғылыми білім базасын кеңейтуді жалғастыруға және климаттың өзгеруі жөніндегі Үкіметаралық топты бағалаудың жетінші циклін қолдау мақсатында білімдегі олқылықтарды жоюға шақырады;

4. Сондай-ақ тараптарды күн тәртібіндегі тиісті тармақтар шеңберінде өз талқылаулары үшін ақпараттық негіз ретінде бағалау туралы Алтыншы баяндаманы пайдалануды жалғастыруға шақырады;

5. бұдан әрі тараптарды бағалау туралы Алтыншы баяндамада қамтылған ақпаратты Ұлттық Климаттық саясат пен іс қимыл жоспарлары үшін ақпараттық негіз ретінде қажетіне қарай пайдалануды жалғастыруға шақырады;

6. климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық топқа тараптарға климаттың өзгеруінің ғылыми, техникалық және әлеуметтік-экономикалық аспектілері туралы тиісті ақпарат беруді жалғастыруды және олардың болашақ өнімдері мен бағалау циклдерін анықтау кезінде Конвенция мен Париж келісімі шеңберінде жүргізілетін жұмыстарды ескеруді ұсынады;

7. тараптарды климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық сарапшылар тобының жұмысын қолдауды жалғастыруға шақырады.

Париж келісімінің 6-бабының 2-тармағында және 2/CMA.3 шешімінде айтылған бірлескен тәсілдерге қатысты басшылық нұсқаулар

Төрағаға ұсынған қорытындылар жобасы

1. 6/CMA.4 шешімінің 4, 16 а), 17 және 22-тармақтарына сәйкес ғылыми және техникалық аспектілер (ҒТАБК) бойынша кеңес беруге арналған көмекші орган тармақта аталған бірлескен тәсілдерге қатысты басшылық нұсқауларды қарады

2. 1 және 6-баптар және 2/CMA.3 шешімінде. 2. ҒТАБК назар аударды:

a) 2 Тараптың ұсынымдары 3

b) сессияаралық кезеңде өткізілген жұмыс кеңестері:

c) бірлескен тәсілдерге қатысушы тараптар бастапқы баяндаманың әртүрлі элементтерін қарау кезінде тап болуы мүмкін ықтимал проблемаларға арналған гибридті форматтағы жұмыс кеңесі, сондай-ақ 2023 жылғы 24 сәуірде өткізілген әлеуетті нығайтуға тиісті қажеттіліктерді анықтауды қолдау үшін өткізілді

d) 2023 жылғы 25-26 сәуірде келісілген Электрондық форматтың жобасы бойынша гибридті форматтағы жұмыс кеңесі

e) 2 / CMA шешімінің 12-тармағында аталған әлеуетті нығайту Бағдарламасы шеңберінде 8 виртуалды форматтағы жұмыс кеңесі.3, 2023 жылғы 17-18 мамырда Тараптардың кеңінен қатысуымен өткізілген және бастапқы баяндаманы дайындау мен ұсынуды аяқтау мәселелеріне арналған.

3. ҒТАБК да назар аударды:

a) хатшылық жоғарыда 2) i) тармақта аталған жұмыс кеңесі барысында анықталған мәселелер негізінде бастапқы баяндамада аталған элементтер бойынша есептілікті дайындау кезіндегі ықтимал пайымдауларға қатысты дайындаған техникалық құжат;

b) жоғарыда 2 b) ii) тармағында аталған жұмыс кеңесі туралы бейресми баяндама 10.

4. ҒТАБК бұдан әрі 6/CMA шешімінің 4, 16 А), 17 және 22-тармақтарында аталған мәселелер бойынша Тараптардың осы сессияда білдірген пікірлерін көрсету мақсатында

күн тәртібінің осы тармағы үшін тең үйлестірушілер дайындаған бейресми 11 жазбаны назарға алды.4.

5. ҒТАБК тараптар мен бақылаушы ұйымдарға вокнт басталғанға дейін 59 (2023 жылғы қараша-желтоқсан) ұсынымдар порталы арқылы 16 A), 17 және 22 6/CMA шешімдерінде аталған мәселелер бойынша 12 пікір ұсынуды ұсынды.4, уақыт рұқсат етілгенде, вокнтқа қарау үшін төмендегі 6-7-тармақтарда аталған техникалық құжатты және жұмыс кеңесін дайындау кезінде ескерілуі тиіс 59.

6. ҒТАБК хатшылықтан тиісті мәселелерді түсінуді жеңілдету мақсатында, бірақ мүмкін болатын нәтижелерді шешпей және 2023 жылдың бірінші сессияаралық кезеңінде жүргізілген тиісті жұмысты және осы сессияда Тараптар білдірген тиісті пікірлерді ескере отырып, A)–d 6-тармағында аталған элементтерге арналған ресми мәртебесі жоқ 13-Техникалық құжатты дайындауды сұрады) төменде 7-тармақта аталған жұмыс кеңесінің және төмендегі 6-тармақта аталған элементтер мен процестердің алдында, төмендегі 8-тармақта аталған бейресми құжатты жарияламас бұрын. Техникалық құжат 6/CMA.4 шешіміндегі мандаттарға қатысты олардың арасындағы кез-келген байланысты қоса алғанда, келесі элементтерді талдауды қамтуы керек. Париж келісімі (КС) Тараптарының кеңесі ретінде әрекет ететін Тараптар Конференциясының бірлескен тәсілдері мен тиісті шешімдері бойынша басшылық нұсқаулардың кез келген тиісті ережелері негізінде, сондай-ақ блок-схемалар мен басқа да көрнекі құралдарды пайдалана отырып дайындалуға тиіс:

a) 2/CMA.3 шешіміне сәйкес рұқсат беру процесі. қосымша, 2, 18 g) және 21 c) тармақтары, атап айтқанда климаттың өзгеруін болдырмаудың халықаралық деңгейде берілетін нәтижелерін пайдалануға рұқсат берудегі өзгерістер саласы, сондай-ақ оларды басқару және субъектілер үшін рұқсаттар беру процесі және ашықтық пен жүйелілікті қамтамасыз ету мақсатында бірлескен тәсілдер;

b) келісілген электрондық формат жобасы, оның ішінде келісілген электрондық формат құрылымының тұжырымдамалары мен нұсқалары және Тараптардың әлеуетті нығайтуды сынау және қолдау үшін жалпы номенклатуралар бойынша ұсыныстар, сондай-ақ 2/CMA.3 шешімінде көрсетілгендей тұрақты ақпараттың бөлігі ретінде жылдық ақпаратты ұсынуға арналған кесте нұсқалары қосымша, 23-тармақ j);

c) 6 / CMA.4 шешімінің 17 g)–j) тармағында көрсетілген мандаттар осы шешімнің 33 c) тармағында аталған 14 халықаралық тізілімге Техникалық ерекшеліктер мен сметалық шығыстар бойынша Тараптардың кез келген ұсыныстарын ескере отырып;

d) 6-баптың 2-тармағына сәйкес есептілік және шолу процестерінің кезеңдерін талдау және дәйектілігі, соның ішінде 6/CMA.4 шешімдерінің 17 a) тармағында аталған;

e) 6/CMA.4 шешімінің 16 A) iii) және 17 f) тармақтарында көрсетілгендей, 6-бапта климаттың өзгеруін болдырмаудың халықаралық деңгейде берілетін нәтижелері туралы шолулар барысында және деректерде анықталған сәйкессіздіктерге қатысты элементтер мен процестер.

7. ҒТАБК сонымен қатар хатшылықтан гибридті форматта жұмыс кеңесін ұйымдастыруды сұрады, ол Вокнттың күн тәртібіндегі "Париж келісімінің 6-бабының 4-тармағына сәйкес құрылған және 3/CMA.3 шешімінде айтылған механизм үшін ережелер, шарттар мен рәсімдер" деп аталатын тармақты талқылау шеңберінде ұйымдастырылатын жұмыс кеңесіне сәйкес ұйымдастырылады, ҒТАБК 59 жоғарыда 6 A)–d) тармағында аталған элементтерге арналған техникалық құжатты қарағанға дейін.

8. Бірлескен тәсілдер бойынша одан әрі басшылық нұсқауларды талқылауға жәрдемдесу үшін бұдан әрі өз Төрағасынан осы сессияда Тараптар білдірген және жоғарыда 4-тармақта айтылған бейресми жазбада және жоғарыда 6-7-тармақтарда айтылған сессияаралық жұмыста көрсетілген тиісті пікірлер негізінде мәтін бойынша ұсыныстарды

және келісілген Электрондық форматтың қайта қаралған жобасын қоса алғанда, бейресми құжат дайындауды сұрады, ҒТАБК қарау үшін 59, ҒТАБК КС 5–те (2023 жылғы қараша-желтоқсан) қарау және қабылдау үшін бірлескен тәсілдер бойынша одан әрі басшылық нұсқаулар туралы шешім жобасын ұсынуы үшін.

9. ҒТАБК хатшылықтан 6/CMA.4 шешімінің 22-тармағында айтылған нұсқаулықты әзірлеу кезінде сұрады.4.оған қажеттілігіне қарай негізгі терминдер мен ұғымдарды, ақпараттың иллюстрациялық элементтерін, нақты елдерге қатысы жоқ үлгілерді, мысалдар мен кейстерді түсіндіруді, сондай-ақ есептілікке қойылатын талаптарға және дамып келе жатқан есептілік практикасына байланысты бірлескен тәсілдерге қатысты басшылық нұсқаулардың элементтері бойынша сұрақтар мен жауаптарды енгізу мүмкіндігін қарастыру. Ол сондай-ақ хатшылықтан ағымдағы жұмыс және бірлескен тәсілдерге қатысты нұсқауларды қолдану тәжірибесі негізінде басшылықты үнемі жаңартып отыруды сұрады. Нұсқаулықтың бірінші нұсқасы Тараптарға 2023 жылдың соңына дейін ұсынылуы керек және хатшылық оны одан әрі дамыту туралы үнемі жаңартылып отыруы керек.

10. ҒТАБК әлеуетті нығайтудың тиімді бағдарламасының маңыздылығын және оның шұғыл қажеттілігін мойындады, сондай-ақ хатшылықтан 2/CMA.3 шешімінің 12-тармағында айтылған әлеуетті нығайту бағдарламасындағы жұмыс барысы туралы жаңартылған ақпаратты үнемі ұсынуды сұрады.3. ВОКНТА хатшылықтан әлеуетті нығайту Бағдарламасы шеңберінде 2/CMA.3 шешімінде көрсетілген қатысу міндеттерін орындауды қоса алғанда, бастапқы баяндаманы дайындауға байланысты іс-әрекеттерге басымдық беруді сұрады қосымша, II тарау және келісілген электрондық форматты оның өрескел нұсқасында дайындау.

11. ҒТАБК 6/CMA.4 шешімінің 9-тармағын еске түсірді.4, Хатшылықтың 2/CMA.4 шешіміне сәйкес 6-бап бойынша қарауға қатысатын техникалық сарапшыларды даярлау бағдарламасын жүзеге асыру және қолдау туралы өтінішіне қатысты.3.қосымша, 26-тармақ II қосымшаға сәйкес 6-бап бойынша техникалық сарапшылардың қарауына қатысатын техникалық сарапшыларды даярлауды жүзеге асыруға қатысты 6-бап бойынша қарау жөніндегі жетекші сарапшылардың техникалық ұсынымдарын назарға ала отырып, XI тарау.C 6/CMA.4 шешімдері, хатшылықтан дайындық бағдарламасын әзірлеу туралы үнемі жаңартылып отыруды сұрады.

12. ҒТАБК 6/CMA.4 шешімінің 33 с) тармағын еске түсірді, хатшылыққа халықаралық тіркелімді енгізу шеңберінде халықаралық тізілімнің техникалық ерекшеліктерін және шығыстарының тиісті сметаларын ұсыну туралы өтінішке қатысты және хатшылықтан 59-шы ҒТАБК басталғанға дейін тараптардың ұсыныстарын ескере отырып, жаңартылған ерекшеліктер мен сметаларды ұсынуды сұрады.

13. ҒТАБК 6/CMA.4 шешімінің 34-тармағын еске түсірді.4. хатшылыққа 6-баптың 2-тармағына сәйкес инфрақұрылымды енгізу және пайдалану контекстінде білім мен тәжірибе алмасуды қоса алғанда, олардың арасындағы ынтымақтастыққа жәрдемдесу үшін 6-бап бойынша тізілімнің жүйелік әкімшілерінің және Қатысушы Тараптардың техникалық сарапшыларының ерікті форумын құру, сондай-ақ қажет болған жағдайда, осындай инфрақұрылымды одан әрі дамытуға және енгізуге үлес қосу туралы өтінішіне қатысты және хатшылықтан осы мандаттың орындалуын жеделдетуді сұрады.

14. ҒТАБК 6/CMA.4 шешімінің 38-тармағын еске түсірді.4 хатшылыққа 6-баптың 2-тармағына сәйкес инфрақұрылыммен байланысты қызметті қаржыландыру және 6-бап бойынша техникалық сарапшылардың қарауы туралы техникалық құжат дайындау туралы өтінішіне қатысты және хатшылықтан бұл құжатты мүмкіндігінше тезірек, бірақ жоғарыда 7-тармақта аталған жұмыс кеңесіне дейін бір айдан кешіктірмей дайындауды сұрады.

15. Жоғарыда 14-тармақта айтылған техникалық құжатқа байланысты ҒТАБК хатшылықтан тараптардан ұлттық тізілімді құру немесе халықаралық тізілімді пайдалану, оның ішінде осындай пайдаланудың күтілетін сипатын және олардың қашан ұсынуды жоспарлап отырғанын таңдау туралы сауалнама жүргізуді сұрады. бастапқы есеп, сондай-ақ осыған байланысты әлеуетті нығайту қажеттіліктері туралы, жұмыстың ықтимал көлемін және онымен байланысты шығындарды түсіну үшін.

16. 6/CMA.4 шешімінің 16 А) және 17-тармақтарында айтылған мәселелерге қатысты.4, 7/CMA.4 шешімінің 9-тармағында аталған мәселелерге сәйкес келеді ҒТАБК өз төрағасына осы өзара байланысты мәселелер бойынша келісілген нәтижелерге қол жеткізуге дайындалу үшін Париж келісімінің 6-бабының 4-тармағына сәйкес құрылған тетік үшін бірлескен тәсілдерге қатысты басшылық нұсқаулар бойынша және қағидалар, шарттар мен рәсімдер бойынша бейресми консультациялар өткізу үшін вокнтқа 59 бірлескен кеңесті ұйымдастыру мүмкіндігін қарауды ұсынды.

17. ҒТАБК тараптарды жоғарыдағы 6-8 және 15-тармақтарда айтылған бірлескен тәсілдерге және сессияаралық жұмысты қолдауға қатысты басшылық нұсқауларды қолданысқа енгізу мақсатында қосымша қызмет үшін нысаналы қорға жарналар енгізуге шақырды.

18. ҒТАБК Хатшылық жүзеге асыруы тиіс және жоғарыдағы 6-8 және 15-тармақтарда айтылған қызметтің бюджеттік салдарларының сметасын назарға алды.

19. ҒТАБК Хатшылықтың осы тұжырымдарда көзделген іс-әрекеттері қаржы ресурстары болған жағдайда жүзеге асырылуын сұрады.

20. ҒТАБК бұл мәселені қарауды жалғастыру туралы шешім қабылдады 59 ҒТАБК.

1/CMA.4 шешімінің тиісті тармақтарында айтылған әділ өту жолдары бойынша жұмыс бағдарламасы

Төраға ұсынған қорытындылар жобасы

1. Ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беруге арналған көмекші орган ҒТАБК және жүзеге асыру жөніндегі көмекші орган (ЖББ) 1/CMA.4 шешімінің 52-тармағында аталған әділ өту жолдары бойынша жұмыс бағдарламасын қарауға кірісті.

2. ҒТАБК мен ЖЖҚ осы мәселе бойынша жұмысты жалғастыру туралы шешім қабылдады ВО 59 (2023 жылғы қараша–желтоқсан) ҚР БҒСК веб-сайтында орналастырылған бейресми жазба негізінде 1, Париж келісімі Тараптарының кеңесі ретінде әрекет ететін Тараптар Конференциясының қарауы және қабылдауы үшін осы мәселе бойынша шешім жобасын ұсыну үшін оған бесінші сессия (2023 жылғы қараша–желтоқсан).

3. ҒТАБК мен ЖЖҚ тараптар мен бақылаушыларды 2023 жылғы 15 қыркүйекке дейін жоғарыда 1-тармақта аталған жұмыс бағдарламасының әртүрлі элементтері бойынша пікір ұсыну порталы арқылы ұсынуға шақырды және хатшылықтан төмендегі 4-тармақта аталған жұмыс кеңесі барысында жұмыс бағдарламасы тараптарының одан әрі талқылауы үшін ақпарат беру мақсатында Тараптардың ұсыныстары туралы жиынтық баяндама дайындауды сұрады.

4. ҒТАБК мен ЖЖҚ сонымен қатар хатшылықтан өз төрағаларының басшылығымен жоғарыда 1–тармақта аталған жұмыс бағдарламасы бойынша ВО 59-ға дейін (2023 жылғы қараша-желтоқсан) 3-тармақта айтылған ұсыныстар мен жиынтық баяндама негізінде ол бойынша одан әрі жұмыс істеу үшін ақпараттық база ұсыну мақсатында өткізілетін жұмыс кеңесін ұйымдастыруды сұрады жоғарыда тараптар мен бақылаушылардың кең қатысуын қамтамасыз ету. ҒТАБК мен ЖЖҚ одан әрі хатшылықтан

өз төрағаларының басшылығымен жұмыс кеңесі туралы қысқаша баяндама дайындауды сұрады.

5. ҒТАБК мен ЖЖҚ Хатшылық жүзеге асыруы тиіс және жоғарыдағы 3-4 тармақтарда айтылған қызметтің бюджеттік салдарларының сметасын назарға алды.

6. ҒТАБК мен ЖЖҚ Хатшылықтың осы тұжырымдарда көзделген іс-әрекеттері қаржы ресурстары болған жағдайда жүзеге асырылуын сұрады.

Глазгов-Шарм-эш-Шейха 7/CMA.3 шешімінде айтылған жаһандық бейімделу мақсаты бойынша жұмыс бағдарламасы

Төрағa ұсынған қорытындылар жобасы

1. Ғылыми және техникалық аспектілер бойынша кеңес беруге арналған көмекші орган (ҒТАБК) және жүзеге асыру жөніндегі көмекші орган (ЖЖҚ) 2023 жылдың бірінші жартыжылдығында жұмыс бағдарламасы шеңберінде өткен бесінші және алтыншы жұмыс кеңестерін бейімдеу және ұйымдастыру жөніндегі жаһандық мақсат бойынша жұмыстың Глазгов-Шарм-эш-Шейх бағдарламасын жүзеге асырудағы прогресті құптады.

2. ҒТАБК мен ЖЖҚ өз төрағаларына жоғарыда 1-тармақта аталған жұмыс кеңестеріне қатысты басшылық нұсқаулар бергені үшін, хатшылыққа жұмыс кеңестерін ұйымдастырғаны және қатысу үшін интерактивті жағдайларды қамтамасыз еткені үшін, сондай-ақ Тараптар болып табылмайтын тараптар мен мүдделі топтарға жұмыс кеңестеріне қосқан үлесі және оларға қатысқаны үшін алғыс білдірді.

3. ҒТАБК мен ЖЖҚ сонымен қатар Мальдив аралдары мен Германия үкіметтеріне Глазгов-Шарм-эш-Шейх жұмыс бағдарламасы аясында өз елдерінде бесінші және алтыншы жұмыс жиналыстарын өткізгені үшін ризашылықтарын білдірді.

4. ҒТАБК мен ЖЖҚ бейімделу және оған қол жеткізудегі жалпы прогресті шолу саласындағы жаһандық мақсатқа жету үшін нұсқаулық ретінде кадрларды әзірлеу құрылымдық тәсіл негізінде және мүмкін болған жағдайда, атап айтқанда, 3/CMA.4 шешімінің 10-тармағында аталған элементтерді ескере отырып жүзеге асырылуы керек деп тағы да мәлімдеді.

5. ҒТАБК мен ЖЖҚ өз төрағаларына Глазгов-Шарм-эш-Шейх жұмыс бағдарламасы шеңберінде қалған жұмыс кеңестерінде жоғарыда 4-тармақта аталған шеңберлерге байланысты мәселелерді, атап айтқанда нысаналы көрсеткіштерді, индикаторлар мен метрикаларды әзірлеу және пайдалану мәселелерін, бейімделу саласындағы жаһандық басымдықтарды және халықаралық ынтымақтастықты кеңейту үшін жағдайларды қарауды жалғастыруды ұсынды негіздемелерді әзірлеу және прогресс қорытындыларын шығару процесінде жалпы бағыты бар салаларды зерделеу мақсатында Тараптар үшін отырыстарды жұмыс кеңестеріне енгізу.

6. ҒТАБК мен ЖЖҚ тараптардың көмекші органдардың елу сегізінші сессиялары барысында ұсынған пікірлерін назарға алды, олар жұмыс бағдарламасының қалған сегменті барысында және жоғарыда 4-тармақта аталған шеңберлерді әзірлеу кезінде , оның ішінде жетінші және сегізінші жұмыс кеңестері барысында талқылауға қосқан үлесі тәртібінде қаралуы мүмкін, бұл пікірлер Тараптардың барлық пікірлерін көрсетпейді және консенсусты білдірмейді.

7. ҒТАБК мен ЖЖҚ Париж келісімі Тараптарының кеңесі ретінде әрекет ететін Тараптар Конференциясының бесінші сессиясында (2023 жылғы қараша–желтоқсан)қарауы және қабылдауы үшін шешім жобасы үшін төменде баяндалған ықтимал құрылымдық элементтерді қарастырды:

a) Кіріспе

b) Глазгов-Шарм-эш Шейх бағдарламасының жаһандық бейімделу мақсаты бойынша жұмысының прогресін мойындау және қорытындылары;

c) жаһандық бейімделу мақсатының шеңберін белгілеу

d) жаһандық мақсатқа арналған кадр элементтері бейімделу туралы

i. тапсырма

ii. өлшеу

iii. тақырыптар

iv. жалпы және түпкілікті ойлар

v. қолайлы жағдайлар (1-нұсқа) немесе жүзеге асыру құралдары (2-нұсқа);

vi. ақпаратты ұсыну

e) кешенді нысаналы көрсеткіштер және нақты нысаналы көрсеткіштер, индикаторлар мен метрикалар (1-нұсқа) немесе жаһандық бейімделу мақсаты шеңберіндегі бейімделудің жалпы басымдықтары (2-нұсқа);

f) жаһандық қорытындылаумен байланыс;

g) халықаралық ынтымақтастық және мүдделі топтардың рөлі;

h) кейінгі жұмыс (1-нұсқа) немесе кейінгі жұмыс туралы бөлімнің болмауы (2-нұсқа);

i) қаржылық және бюджеттік ережелер (1-нұсқа) немесе қаржылық және бюджеттік ережелер туралы бөлімнің болмауы (2-нұсқа).

8. ҒТАБК мен ЖЖҚ 3/CMA.4 шешімінің 18-тармағын еске түсірді. онда тараптар мен бақылаушыларға жұмыстың Глазгов-Шарм-эш-Шейх бағдарламасы шеңберінде жүргізілген қорытындылар мен жұмыстар туралы өз пікірлерін ұсыну ұсынылды және бұдан әрі тараптарға Париж келісімі Тараптарының кеңесі ретінде әрекет ететін Тараптар Конференциясының бесінші сессиясында қарау және қабылдау үшін шешім жобасы бойынша қосымша Пікірлер ұсыну ұсынылды. жоғарыдағы 7-тармақтағы ықтимал құрылымдық элементтер.

«Жасыл даму» АҚ бас менеджері Ә. Қасенов

25.11.2022ж.